

N:o 75.

Ank. till Riksd. kansli den 1 maj 1896, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående köttbesigtning- och slagttvång m. m.

Genom proposition den 14 sistlidne februari, n:o 28, har Kongl. Maj:t, under åberopande af det propositionen bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden för samma dag, förklarar sig vilja inhemta Riksdagens yttrande öfver följande förslag till

Förordning angående köttbesigtning- och slagttvång m. m.

§ 1.

1. Köttbesigtningstvång, innefattande förbud att inom visst område till salu hålla eller utbjuda till människoföda afsedt, färskt, rått kött af nötkreatur, får, get, svin eller häst, derest köttet icke blifvit, efter undersökning af besigtningssman, försedt med stämpel eller bevis af något sådant slag, hvarom nedan i § 6 sägs, må för stad, som sådant åstundar, kunna bestämmas i den ordning, som angifves i § 24 af helsevårdsstadgan för riket, under vilkor att genom stadens försorg anställas nödigt antal besigtningssmän och vidtagas de öfriga åtgärder, som erfordras för att köttbesigtning inom ifrågavarande område må kunna utan större vare sig tidsutdrägt eller annan olägenhet ega rum; börande i nyssberörda afseende uppgjort förslag underställas Kongl. Maj:ts befallningshafvandes pröfning, innan stadgande i ämnet utfärdas.

Enahanda förfarande iakttages i fråga om ändring eller upphäfvande af sådant stadgande.

2. Hvad i nästföregående moment stadgas om stad gäller äfven för annat i afseende på helsovård med stad likställt samhälle, så ock för kommun å landet, endast med den olikhet, som föranledes af den annorlunda beskaffade sammansättningen af myndigheter, hvilka der hafva befattning med allmänna helsovården. De åligganden, som enligt denna förordning och på grund deraf meddelade föreskrifter i stad tillkomma magistrat, helsovårdsnämnd och stadsfullmäktige eller allmän rådstuga, skola inom samhälle, der helsovårdsstadgans föreskrifter rörande stad i tillämpliga delar gälla, fullgöras af dem, som förklarats skola inom samhället i allmänhet träda i dessa myndigheters ställe, samt eljest å landet bestridas, magistratens af kronofogden i orten, helsovårdsnämndens af kommunalnämnden och stadsfullmäktiges eller allmänna rådstugans af kommunalstämman.

§ 2.

1. Har för stads eller dermed i afseende på helsovård likställt samhälles räkning offentligt slagthus enligt plan, som Kongl. Maj:ts befallningshafvande, efter helsovårdsnämndens hörande, gillat, blifvit uppfördt och efter af Kongl. Maj:ts befallningshafvande föranstaldt afsyning godkänt, må, om samhället så önskar, i den uti § 1 omförmälda ordning kunna jemte köttbesigtningstvång för samhället stadgas slagttvång, innefattande förbud att, sedan slagthuset upplåtits till allmänt begagnande, annorstädes inom visst område än i berörda hus slagta djur, som förut nämnts. Sådant förbud utgör dock ej hinder för att dylikt djur nedslagtas utom det offentliga slagthuset, der nedslagtandet nödvändiggöres af hastigt inträffad sjukdom eller olyckshändelse; skolande dock i sådant fall köttet, om det är afsedt att begagnas till människoföda, genast efter djurets nedslagtning ostyckadt jemte alla dertill hörande inelfvor utom tarmar föras till det offentliga slagthuset för att besigtigas. Utan hinder af sådant förbud må äfven Kongl. Maj:ts befallningshafvande kunna medgifva, att nedslagtning af kreatur, hvilkas kött är afsedt hufvudsakligen för utförsel ur riket, verkställes inom sådan för ändamålet särskildt inrättad och under offentlig kontroll stäld anstalt, hvarom nedan i § 3 sägs.

2. Vilja stads- och dermed i afseende på helsovård likställt samhälle förena sig om gemensamt offentligt slagthus af här afsedd beskaffenhet, må det kunna ske, i fall Kongl. Maj:ts befallningshafvande

dertill lemnar tillstånd; och gälle då i fråga om hvart och ett af dessa samhällen hvad beträffande samhälle med köttbesigtning- och slagttvång förut är stadgadt.

§ 3.

Önskar enskild person, förening eller bolag få under offentlig kontroll ställa vare sig en hufvudsakligen för uppslagtning af kött till utförsel ur riket afsedd inrättning (exportslagteri) i stad eller på landet eller annan slagterianstalt, belägen utom stad eller dermed i afseende på helsovård likställt samhälle, må, på derom af vederbörande gjord ansökning, Kongl. Maj:ts befallningshafvande, om anstalten prövas vara ändamålsenligt ordnad, kunna föreskrifva, att densamma skall stå under offentlig kontroll, med vilkor att genom sökandens försorg anställas erforderligt antal besigtningmän och vidtagas de öfriga åtgärder, som kunna anses för kontrollen nödiga. Förklaras, efter det annat sådant slagteri än exportslagteri ställts under offentlig kontroll, helsovårdsstadgans föreskrifter rörande stad skola i tillämpliga delar gälla inom det område, der slagteriet är beläget, må nämnda omständighet ej utgöra hinder för slagteriets förblifvande under offentlig kontroll.

§ 4.

1. Besigtningssman vid offentligt, inom område, der slagttvång är gällande, beläget slagthus, vid exportslagteri, hvarom i § 3 sägs, eller vid annat enligt samma paragraf under offentlig kontroll ställt slagteri skall vara legitimerad veterinär. Den, som jemlikt denna förordning anställs såsom kommunal besigtningssman annorstädes än vid offentligt slagthus, som nyss är nämndt, skall, om möjligt, vara legitimerad veterinär.

2. Besigtningssman vid exportslagteri förordnas af medicinalstyrelsen. Öfriga i mom. 1 af denna paragraf omnämnda besigtningssmän vardas förordnade af Kongl. Maj:ts befallningshafvande, de kommunala på vederbörande helsovårds- eller kommunalnämnds förslag.

Besigtningssman kan af den embetsmyndighet, som förordnat honom, när som helst entledigas från sin befattning.

§ 5.

Vid slaggt af djur, som förut nämnts, vare sig i offentligt, inom område, der slagttvång är gällande, beläget slagthus eller i sådant under offentlig kontroll stäldt slagteri, som i § 3 sägs, skall vederbörande besigtningssman anställa undersökning före nedslagtingen å djuret, med hänsyn till dess helstillstånd, samt efteråt å dess kött och inelvor, med afseende å deras duglighet till människoföda. Vid annan köttbesigtning enligt denna förordning skall, der ej annorlunda stadgats, undersökning af besigtningssman anställas, när fråga är om häst eller större nötkreatur än kalf, å minst fjerdedels kropp, men eljest å minst half kropp.

Närmare föreskrifter om besigtningen utfärdas af medicinalstyrelsen.

§ 6.

1. Kött, som vid besigtning enligt denna förordning godkännes, skall, innan det får till salu hållas eller utbjudas, förses med stämpel, utvisande, der detsamma blifvit i offentligt, inom område, der slagttvång är gällande, beläget slagthus eller i sådant under offentlig kontroll stäldt slagteri, som i § 3 sägs, uppslagadt och besigtigadt, att så skett, men eljest att köttet undergått annan vederbörlig besigtning inom något samhälle med köttbesigtningstvång.

2. Finnes vid besigtning kött vara till människoföda otjenligt, skall detsamma förstöras, der det icke kan genom besigtningssmannens försorg och under hans kontroll försäljas till tekniskt bruk, i hvilket fall köttets egare är berättigad utfå hvad som genom försäljningen inflyter, efter afdrag af nödiga kostnader.

3. Anträffas vid besigtning, anställd jemlikt denna förordning af kommunal besigtningssman, kött, som först efter särskild behandling kan utan men för helsan användas till människoföda, skall köttet, sedan det under besigtningssmannens kontroll undergått sådan behandling, antingen, förseadt med särskild stämpel, der så ske kan, eller med bevis om beskaffenheten, ställas till egarens förfogande, eller, om denne så fordrar och icke kan anses hafva före besigtningen egt eller bort ega kännedom om köttets underhaltiga beskaffenhet samt köttet ej är af djur, som nedslagtats i sådant under offentlig kontroll stäldt slagteri, som i § 3 sägs, inlösas af vederbörande samhälle till pris,

som helsovårdsnämnden månatligen, med ledning af köttprisen inom samhället under näst föregående kalendermånad, fastställer och offentlig kungör. Varder dylikt kött anträffadt vid undersökning jemlikt denna förordning i slagteri, som nyss är nämndt, må köttet, sedan det under dervarande besigtningmans kontroll så behandlats, att det kan utan men för helsan användas till människoföda, af honom fördes med särskild stämpel eller med bevis om beskaffenheten.

4. Här omförmälda stämplars skola särskildt angifva inom hvilket samhälle besigtningen egt rum och för öfrigt vara, hvart slag för sig, lika för hela riket, nemligen en för godkänt kött, uppslagtadt i offentligt, inom område, der slagttvång är gällande, beläget slagthus eller i annan i § 3 omförmäld, under offentlig kontroll stäld inrättning än exportslagteri, en för godkänt kött, uppslagtadt i exportslagteri, som nyss är nämndt, en för annat godkänt kött och en för kött, behandladt på sätt i mom. 3 af denna § sägs. Medicinalstyrelsen utfärdar närmare föreskrifter om stämplarnes beskaffenhet och köttets stämpling.

§ 7.

Derest vid köttbesigtning, som jemlikt denna förordning anställes af kommunal besigtningssman, köttets egare icke åtnöjes med besigtningssmannens beslut, må han ej mindre, om genast framställning derom hos besigtningssmannen göres och i förskott erlägges hvad som kan erfordras till bestridande af nödig kostnad för tillvaratagande af såsom bevisningsmedel tjenligt prof å det besigtigade, erhålla sådant prof i lämpligt förvaringskärl, tillslutet under egarens och besigtningssmannens sigill och försedt med nödig beteckning, än äfven i beslutet söka ändring genom besvär, hvilka jemte dels besigtningssmannens utan lösen lemnade intyg, innefattande beslutet och skälen dertill, dels ock bevis om dagen, då klaganden af beslutet erhöll del, böra, vid talans förlust, till Kongl. Maj:ts befallningshafvande inlemnas inom tio dagar derefter, dagen, då delgifningen skedde, likväl oräknad; gällande emellertid, utan hinder af besvär, beslutet till efterrättelse, intilldess annorlunda kan varda vederbörligen förordnad. Varder i följd af besvären ändring gjord i besigtningssmannens beslut, eger klaganden att för den förlust, han fått till följd af samma beslut i hvad det befunnits oriktigt vidkännas, erhålla godtgörelse af det samhälle, hvars besigtningssman meddelat beslutet.

§ 8.

1. För köttbesigtning af kommunal besigtningssman enligt denna förordning och för begagnande af offentligt, inom område, der slagttvång är gällande, beläget slagthus eger vederbörande samhälle uppbära afgifter enligt taxa, som, sedan Kongl. Maj:ts befallningshafvande, efter helsovårdsnämndens och i andra städer än Stockholm jemväl efter magistratens eller, der sådan ej finnes, den i dess ställe särskildt tillsatta stadsstyrelses hörande, dertill uppgjort förslag, af Kongl. Maj:t fastställles för minst ett år i sänder. I denna taxa må afgifterna ej sättas högre, än som kan anses erforderligt till betäckande af samhällets kostnader för köttets besigtning och stämpling samt, der fråga är om begagnande af offentligt slagthus, som nyss är nämndt, till betäckande jemväl af kostnaden för slagthusets förvaltning och underhåll jemte ränta å anläggningsskapitalet.

2. Der jemlikt ordningsstadgan för rikets städer eller derpå grundad bestämmelse särskild marknadsplats för kreaturshandeln blifvit inrättad i sammanhang med offentligt slagthus af här afsedd beskaffenhet, må, i enahanda ordning och efter liknande grunder som i fråga om slagthusets begagnande, bestämmas afgifter till samhället för nyttjande af marknadsplatsen och vid densamma uppförda stallar äfvensom för kreaturens utfodring, skötsel och vägning.

§ 9.

Uppstår i samhälle, der slagttvång är gällande, särskild fara i helsoväg till följd af någon utanför samhället bedrifven slagterirörelse eller yrkesmessig beredning af köttvaror, eger på framställning af samhällets helsovårdsnämud Kongl. Maj:ts befallningshafvande föreskrifva anordningar och vidtaga åtgärder, som pröfvas tjenliga och leda till farans undanrödjande. Dervid må Kongl. Maj:ts befallningshafvande ej mindre påbjuda rörelsens ställande under särskild tillsyn samt uppdraga åt tillsyningsman att anhålla och låta dels undersöka misstänkt kött eller köttvara, dels ock oskadliggöra kött eller deraf beredt, till människoföda afsedt ämne, som dertill är otjenligt, än äfven, då sådant finnes vara af nöden, förelägga lämpliga viten och meddela tillfälligt förbud mot rörelsens drifvande samt, om rättelse på nämnda sätt ej synes stå att vinna, förbjuda den felande att vidare sjelf eller genom annan person inom visst område bedrifva slagterirörelse eller yrkesmessig beredning af köttvaror.

§ 10.

Der i följd af slagttvångs införande byggnad eller annan inrättning för bedrivande af slagterirörelse, som, när denna förordning träder i kraft, lofligen idkas och hvars utöfvande icke medgifvits blott tills vidare eller till dess annorlunda blefve föreskrivet, ej längre kan för dermed afsedt ändamål användas, vare egaren berättigad att af vederbörande samhälle undfå ersättning för den värdeminskning hans fastighet och öfriga ifrågavarande inrättningar derigenom undergå. Enahanda rätt tillkomme den, som, när slagttvång i ett samhälle införes, eger ett på det under nämnda tvång lagda området befintligt, enligt § 3 under offentlig kontroll stäldt slagteri, hvilket i följd af slagttvångets införande ej vidare kan för afsedt ändamål begagnas.

§ 11.

1. Bryter någon mot förbud, hvarom i § 1 eller § 2 sägs, böte, der ej straff enligt allmän lag eller särskild författning bör följa å förseelsen, från och med två till och med etthundra kronor.

2. Öfverträdes sådant förbud mot drifvande af slagterirörelse eller yrkesmessig beredning af köttvaror, som i § 9 omförmåles, vare straffet böter från och med tjugu till och med femhundra kronor.

§ 12.

Den, som under tid, då han är stäld under tilltal för förseelse mot denna förordning eller enligt densamma gifna föreskrifter, fortsätter eller förnyar samma förseelse, skall, när han dertill varder lagligen förvunnen, fällas, för hvarje gång åtal emot honom egt rum och han deraf undfått del, till de böter eller viten, som för ifrågavarande förseelse äro bestämda.

§ 13.

1. Förseelse mot denna förordning eller de enligt densamma gifna föreskrifter skall åtalas hos polisdomstol, der särskild sådan är inrättad, men eljest hos poliskammare och, der sådan icke finnes, vid

allmän domstol; och gälle i fråga om klagan öfver domstols eller polis-kammars beslut i dessa mål hvad i allmänhet angående besvär i brott-mål är stadgad.

2. Förseelserna åtalas af allmän åklagare; egande helsovårds- eller kommunalnämnd ock att för särskildt fall förordna åklagare.

§ 14.

Emot beslut, som enligt denna förordning eller på grund af densamma gifna föreskrifter meddelats af Kongl. Maj:ts befallningshafvande, af helsovårds- eller kommunalnämnd eller af sådan tillsyningsman, som i § 9 sägs, eger den, som anser sin rätt deraf förnärmad eller obehörigen inskränkt, att anföra besvär, öfver Kongl. Maj:ts befallningshafvandes beslut hos Kongl. Maj:t inom den tid, som för öfverklagande af förvaltande myndigheters och embetsverks beslut är stadgad, samt öfver helsovårds- eller kommunalnämnds eller tillsyningsmans beslut hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande inom den tid, som är bestämd för öfverklagande af kommunalstämmas beslut; gällande dock, utan hinder af besvär, beslutet till efterrättelse, intill dess annorlunda kan varda vederbörligen förordnad.

§ 15.

1. Böter och viten, som ådömas efter denna förordning och i enlighet med densamma meddelade föreskrifter, tillfalla kommunens kassa.

2. Saknas tillgång till fulla gäldandet af dessa böter och viten, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1897.

Denna proposition har af båda kamrarna blifvit till lagutskottet hänvisad.

Under behandlingen af ifrågavarande ärende har utskottet tillika fått från ecklesiastikdepartementet mottaga en, i anledning af gjord förfrågan, dit ankommen skrifvelse från det norska Departement for det Indre, hvori meddelas, att genom den köttkontroll, som är stadgad enligt lagen den 27 juni 1892, »ingen Stigning i Kjødpriserne eller nævneværdig Ulempe er foraarsaget», ett uttalande, som hemtar sitt stöd uti af samtliga magistrater inom Norge afgifna utlåtanden i ämnet. Endast tvenne magistrater hade nemligen förmått stegring i köttprisen hafva inträdt vid köttkontrollens införande, och båda dessa magistrater hade tillika uttalat, att ifrågavarande prisstegring icke kunde anses direkt härröra från köttkontrollen utan bero på hufvudsakligen andra omständigheter.

Af den utredning i frågan, som egt rum, och hvilken af föredragande departementschefen åberopades i hans anförande till statsrådsprotokollet den 14 sistlidne februari — till hvilket utskottet i fråga om propositionens tillkomst och närmare innebörd tillåter sig hänvisa — framgår visserligen, att ett införande af köttbesigtning- och slagttvång skulle i sanitärt och hygieniskt afseende medföra afsevärda fördelar, men deraf framgår äfven otvetydigt, att dessa fördelar komme att åtföljas af ej mindre afsevärda olägenheter uti andra afseenden. Den ställning, man intager till föreliggande fråga, beror sålunda i främsta rummet på det förhållande, hvori man anser nämnda fördelar och olägenheter stå till hvarandra. Utskottet tvekar ej att härutinnan tillmäta de med köttbesigtning- och slagttvång förenade olägenheter afgörande betydelse. Särskildt har utskottet i detta afseende haft för ögonen det starka ingrepp i landtbefolkningens nu medgifna frihet att i stad afyttra sina slagtdjur eller köttet efter dylika, hvilket skulle blifva följden af ett antagande af föreliggande proposition.

Derigenom skulle ej blott vållas tidsutdrägt för landtbefolkningen utan äfven, enligt utskottets mening, ganska väsentliga kostnader. Särskildt synes det utskottet som om den utaf norska departementet, enligt hvad ofvan anförts, meddelade omständighet, att köttkontrollen icke medfört någon stegring af köttprisen, i sin mån talar *mot* införande af dylik kontroll. Ty nämnda förhållande lærer ej annorledes kunna förklaras, än att producenterne ensamme få bära all den kostnad, som med köttkontroll är förenad, och sålunda erhålla mindre netto-

behållning af sina affärer med slagtdjur och kött, än hvad nu är förhållandet.

Likaså anser utskottet den af departementschefen anförda omständighet — hvilken han anser blifva en gifven följd af obligatorisk köttbesigtning — att nemligen kassering af kött komme att ske i högre mån å ställen, der köttbesigtning är obligatorisk, än annorstädes kunna innebära fara för säljarnes intressen. Redan under nuvarande förhållanden kan den uppsigt öfver köttvaror, som utöfvas af helsovårdspolisen, ofta drabba den enskilde på ett kämbart och kanske mången gång oförtjent sätt, och utskottet hyser äfven af denna anledning farhågor mot att ytterligare utsätta köttproducenterna för möjligheten att trakasseras af besigtningmän, hvilkas pröfning ofta, i följd af förhållandenas egen natur, måste blifva helt godtycklig.

Oafsedt de olägenheter, som äro förenade med obligatorisk köttbesigtning och slagttvång, skulle emellertid utskottet, derest dylik besigtning och dylikt tvång kunde visas vara af verkligt behof påkallade, låta sina betänkligheter vika; men att så icke är förhållandet, synes utskottet framgå af hvad ordföranden i medicinalstyrelsen i sitt utlåtande härom anført. Han förklarar nemligen bland annat, att erfarenheten i vårt land icke visat, att något egentligt behof af köttbesigtningstvång förefunnnes; att de vådor, som uppgifvits följa med förtärandet af kött efter sjuka djur äfvensom af skämdt kött, syntes öfverdrifna; samt att goda skäl talade därför, att mot den fara, som i nämnda hänseende kunde förefinnas, i allmänhet borde kunna vinnas nöjaktig trygghet genom köttets tillagning medelst grundlig kokning eller stekning.

Då härtill kommer, att den obligatoriska besigtningen af kött, enligt nämnda auktoritet, är af tvifvelaktigt värde, anser sig utskottet icke kunna tillstyrka antagande af det i propositionen innefattade förslag.

Utskottet vill emellertid ej förneka, att, i fråga särskildt om export, köttbesigtning kan hafva sin stora betydelse för afsättningen, och att denna omständighet är förtjent af beaktande. Men derest saknaden af obligatorisk köttbesigtning kan anses innebära hinder eller skada för exporten, torde denna olägenhet, utan att köttbesigtningstvång för hela landet införas, kunna afhjelpas genom inrättande af slagthus i de större exporthamnarne samt bestämmelse om obligatorisk besigtning af endast det kött, som är för export afsedt.

På grund af hvad sålunda anförts hemställer utskottet,

att det af Kongl. Maj:t i förevarande proposition framlagda förslag till förordning angående köttbesigt-

nings- och slagttvång m. m. icke må af Riksdagen antagas.

Stockholm den 1 maj 1896.

På lagutskottets vägnar:

CARL. B. HASSELROT.

Reservation

af herr *Gustaf Andersson* mot vissa delar af motiveringen.

Herrar *von Krusenstjerna*, *Rudebeck* och *Bruzelius* hafva begärt få här antecknadt, att de icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.
